

ဆူ Hoosier မိၣ်ပၢ် ဒီး ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်တဖၣ်,

May 2024

အံၤဒါန့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ် (Indiana Department of Health, IDOH) ကျဲးစး ဒီသဒါ Hoosier ပုၤမိသၣ် အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲး, အယီၤ ပအဲၣ်ဒီးလၢ နသ့ၣ်ညါ ဘဉ်ဃးဒီး ကသံဉ်ဒီသဒါအဂီၢ် လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အီၤလၢ ပုၤလိၣ်ဘိသးစၢ်တဖၣ် လၢကဒီသဒါ ခီဆၢတၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖၣ်, ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ကူးဖးထီ (တၢ်ကူးဖးထီ), ဖၣ်ဖံလိၣ်မၢ်ဘဲရး(စ) လၢအကဲထီၣ်လၢပုၤကညီအလီၤ (human papillomavirus, HPV), ခိၣ်န့ၣ်သလီၤညိးတၢ်ဆါ ဒီး တီးကွၢ်တၢ်ဆါ (တီးကွၢ်) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လိၣ်ဘဉ်လၢ ပုၤမိသၣ်လၢအသးအိၣ် 11-12 နံၣ်တဖၣ် ကဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါတဖၣ် ပၣ်ဃုာ်ဒီး Tdap (ခၢ်အ့ၣ်တၢ်တၢ်ဆါ, ကိးယုၢ်ဘိညိးတၢ်ဆါ ဒီး တၢ်ကူးဖးထီ), ခိၣ်န့ၣ်သလီၤညိး (MCV4), ဒီး သူၣ်ညိးတၢ်ဆါ A*, ဒီး ကသံဉ်ဒီသဒါ လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ် ပၣ်ဃုာ်ဒီး HPV, COVID, ဒီး တီးကွၢ်တၢ်ဆါ** လီၤ.

ကသံဉ်ဒီသဒါတဖၣ်အံၤ ပူၤဖျဲးဒီး တၢ်ဘဉ်ယိၣ်, မၤတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤ ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အီၤသ့ၣ် တၢ်လဲၤဒီးပုၤသး ဖဲၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ဆါတကတီၢ်ဃီသ့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်ကူၣ်နၤလၢ နကကွၢ်ကဒါက့ၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအရဲဒိၣ်အံၤ ဒီး ဆဲးကျါ နမိ အပုၤဟ့ၣ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲ တၢ်မၤစၢၤ ဃုာ်ဒီး တၢ်သံကွၢ်တမံၤလၢလီၤ.

*သူၣ်ညိးတၢ်ဆါ A န့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢ ပုၤလိၣ်ဘိသးစၢ်တဖၣ် လၢ အသးအိၣ် 1 နံၣ်ဘျဲၣ် န့ၣ်လီၤ.

**တီးကွၢ်တၢ်ဆါန့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢ ပုၤနီၢ်တဂၤစုာ်စုာ် လၢအသးပုၤန့ၣ် 6 လၢအဂီၢ်ခဲလၢ် လီၤ.

HPV ဒူးအိၣ်ထီၣ် ခဲစၢ်တၢ်ဂ့ၢ် လၢတၢ်ဒီသဒါအီၤသ့ 33,000 ခါလၢ U.S. အပူၤ တနံၣ်စုာ်စုာ်လီၤ.	တၢ်ကူးဖးထီ (တၢ်ကူးဖးထီ) တၢ်ဂ့ၢ် 1 လၢ 3 အပူၤတဖၣ် မ့ၢ်ဝဲ ပုၤလိၣ်ဘိသးစၢ် လၢအသးအိၣ် 11-19 နံၣ်အဘျဲၣ်စုာ်စုာ်လီၤ.
ခိၣ်န့ၣ်သလီၤညိးတၢ်ဆါ - တၢ်ဂ့ၢ် 21% ကဲထီၣ်အသးလၢ ပုၤလၢအသးအိၣ် 11-24 နံၣ်တဖၣ်အကျါလီၤ. - ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ 10-15% ကစူးကွၢ်အသးလၢ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါလီၤ.	တီးကွၢ်တၢ်ဆါ - မၤဘဉ်ဒိ အမဲရကၤ (U.S.) ထီဖိကီၢ်ဖိနီၣ်ဂီၢ် 5-20% တနံၣ်စုာ်စုာ်လီၤ. - ပုၤဘဉ်ထီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်အါန့ၢ် 200,000 ဂၤ တနံၣ်တဘျီ မ့ၢ်လၢတီးကွၢ်တၢ်ဆါအယီၤလီၤ.

တ

တမ့ၢ်ထဲဒၣ်လၢ ပုၤမိသၣ်သးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘဉ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလိၣ်ဘိသးစၢ်တဖၣ် လိၣ်ဘဉ် တၢ်ဒီသဒါအီၤလၢ တၢ်ဆါလၢ အဘျဲၣ်ကဲတၢ်သ့တဖၣ်, စ့ၢ်ကိးလီၤ.

ယဖိ ဆဲးကသံၣ်ဒီသဒါတဖၣ်အံၤ သ့လၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်.

ကသံၣ်ဒီသဒါတဖၣ်အံၤ တၢ်ဆဲးန့ၢ်အီၤလၢ န ဖိ အပူၤဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲ တၢ်မၤစၢၤတဖၣ် သ့န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်ကျဲးတဖၣ်စ့ၢ်ကီၤ ဆဲးန့ၢ် ပုၤဖိသၣ်တဖၣ်လၢအသးအိၣ် 11 နံၣ် ဒီး သးပုၤန့ၢ်11 နံၣ် တဖၣ်အဂီၢ် သ့စ့ၢ်ကီၤလီၤ.

နဖိမ့ၢ်တအိၣ်ဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်အုၣ်ကီၤ မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်အုၣ်ကီၤလၢ အတကျၢၢ်ဘၢမၤစၢၤ ကသံၣ်ဒီသဒါတဖၣ်န့ၣ်, နဖိအံၤ ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆဲးကသံၣ်ဒီသဒါလၢတလိၣ်လၢအပူၤ ဒီဖျိ ကသံၣ်ဒီသဒါလၢပုၤဖိသၣ်တဖၣ် အဂီၢ် (Vaccines for Children, VFC) တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးန့ၣ်လီၤ. လၢကယုကွၢ် VFC ပုၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်မၤစၢၤအဂီၢ်, ဆဲးကျၢ IDOH ဖဲimmunize@health.in.gov မ့တမ့ၢ် 800-701-0704 သ့န့ၣ်လီၤ.

မၤလိအါထီၣ် ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ဆဲးကသံၣ်ဒီသဒါ ဒီး တၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖၣ် လၢအဝဲသ့ၣ် ခိဆၢဒီသဒါဝဲန့ၣ်တက့ၢ်

တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ အမံၤ	ကသံၣ်ဒီသဒါ အမံၤ	တၢ်ဆူးတၢ်ဆါအံၤ ရၤလီၤအသးဒ်လဲၣ်.	တၢ်ဆူးတၢ်ဆါအံၤ အတၢ်ပနီၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.	တၢ်ဆူးတၢ်ဆါအံၤ အတၢ်သဘံၣ်ဘျုးတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.
ခၢ်အ့ၣ်တၢ်တၢ်ဆါ (ခၢ်အ့ၣ်တၢ်)	Tdap ကသံၣ်ဒီသဒါ	ဘဲးထံၣ်ရံၣ်တၢ်ဆါဃၢ် လၢဟံၣ်ခိၣ်အကျါ, ဖၣ်ကမ့ၢ် ဒီး တၢ်အ့ၣ်ဟံၣ်စီ ခိဖျါတၢ်ဘၣ်ကံ လၢတၢ်ဘၣ်ကံးဘၣ်ကါ လၢဖဲးဘၣ်တဖၣ်	တၢ်ဖၣ်ဆါ ဆိၣ်, ယုၢ်သ့ၣ်ထွၣ်ပျံးထးဃး တၢ်ယုၢ်ထီၣ်, တၢ်လီၤကီၢ်	ဃံကံၢ်, တၢ်ကသါ ကီၢ်ခဲ, တၢ်သံတၢ်ပျံး သ့
ကိၢ်ယုၢ်ဘိညးတၢ်ဆါ	Tdap ကသံၣ်ဒီသဒါ	ဘဲးထံၣ်ရံၣ်တၢ်ဆါဃၢ် တၢ်ဘၣ်ကံ ရၤလီၤအသး ခိဖျါ တၢ်ဘၣ်ထံး လီၤလီၤ ဒီး တၢ်အထံကမ့ၢ်ကမ့ၢ်လၢအဟဲ လၢ ပုၤလၢအဘၣ်ကံဒီးတၢ်ဆါ ခိဖျါ ကူး မ့တမ့ၢ် ကဆဲ	ကိၢ်ယုၢ်ဒိဆါ, တၢ်လီၤကိၢ်တဖၣ်, တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘၣ်စၢ်, တၢ်အချံတဖၣ် ညးထီၣ်	သးဖျါအထွၣ်ပျံး ဟးဂီၤ, တၢ်ကသါကီၢ်ခဲ, တၢ်သါထီၣ်သါလီၤ ဒီး သးဖျါစံၣ်ပတုၢ် သတူၢ်ကလၢ်, တၢ်သံတၢ်ပျံး သ့
တၢ်ကူးဖးထီ (တၢ်ကူးဖးထီ)	Tdap ကသံၣ်ဒီသဒါ	ဘဲးထံၣ်ရံၣ်တၢ်ဆါဃၢ် တၢ်ဘၣ်ကံ ရၤလီၤအသး ခိဖျါ တၢ်ဘၣ်ထံး လီၤလီၤ ဒီး တၢ်အထံကမ့ၢ်ကမ့ၢ်လၢအဟဲ လၢ ပုၤလၢအဘၣ်ကံဒီးတၢ်ဆါ ခိဖျါ ကူး မ့တမ့ၢ် ကဆဲ	တၢ်ကူးနးနးကလၢ် ဃုာ်ဒီး “တၢ်ကသါသီၣ်ဝံဝံ” တၢ်ကလၢ်, နါဒုအ့ၣ်ထံယွၢ်, တၢ်ဘျိး လၢတၢ်ကူး နးနးကလၢ်	ပသီၣ်တၢ်ခၢ်ဘၣ်, တၢ်ပၤဃၢ် တၢ်ကီၢ်ဆိၣ် တန့ၢ်, ဂုၢ်ဃံ ဃၢ်, တၢ်သံတၢ်ပျံး သ့
ဖၣ်ဖဲလိၣ်မၢ်ဘဲးရၢး(စ) လၢအကဲထီၣ်လၢပုၤကညီအ လီၤ (HPV)	HPV9 ကသံၣ်ဒီသဒါ	တၢ်ဆါဃၢ် ဘၣ်ကံ ရၤလီၤအသး ခိဖျါ ဖဲးဘၣ်-ဆူ -ဖဲးဘၣ် ဘၣ်ဒွဲးဘၣ်ဒွဲးလိာ်သး	ညီန့ၢ် တၢ်ဆါပနီၣ်တအိၣ်ဘၣ် ဘၣ်ဆၢ် တနီၤန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ ထူးတဖၣ်, တချုး-ခဲစၢ်ကဲထီၣ် မ့တမ့ၢ် ခဲစၢ်အပူၤလီၤတဖၣ်လၢ ကိၢ်ပူၤ, ကိၢ်ယုၢ်ဒိ, ဒါလီၤခိၣ်ထိး, ခံပူၤ, ထွၣ်ဘိ မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤအဂၤပူၤလီၤ	ကိၢ်ပူၤ, ကိၢ်ယုၢ်ဒိ, ဒါလီၤခိၣ်ထိး, ခံပူၤ, ဒီး ပိၢ်မုၢ်ပိၢ်ခွါကွၢ်ဂီၤ တၢ်လီၤ ခဲစၢ်တဖၣ်, ပိၢ်ခွါပိၢ်ခွါကွၢ်ဂီၤ အထူးတဖၣ်, ဒီး တၢ်သံတၢ်ပျံး မၤအသးသ့လၢ ခဲစၢ်တဖၣ်
ခိၣ်န့ၢ်သလီၤသီး တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ	MCV4 ဒီး ခိၣ်န့ၢ်သလီၤသီး B vaccine(s)	နါဒု ဒီး ကိၢ်ယုၢ်ဒိ တၢ်အထံအနီၣ်ကမ့ၢ်ကမ့ၢ် အတၢ်လဲၤက့ၤလီၤသးလၢအ ဟဲခိဖျါ တၢ်ကူး, တၢ်ကဆဲ, တၢ်န့ၢ်မ့, တၢ်စးကါသကိး သဘံၣ်လီၤခိၣ်န့ၢ်တၢ်တဖၣ်, အဂၤ.	ခိၣ်ဆါ, ကိၢ်ဘိဆိၣ်, တၢ်သးကလဲၤ ဒီး တၢ်အဲၣ်ဒီးဘျိး, တၢ်သးဒီးကဒဲကဒါ, တၢ်မံခွဲ	ခိၣ်န့ၢ်သလီၤသီး, သ့ၣ်ကိၢ် တၢ်ဆါဘၣ်ကံ, တၢ်န့ၢ်ဟူ လီၤမၤ, ခိၣ်န့ၢ်ဟးဂီၤ, တၢ်ထီၣ်, စုခိၣ် လီၤမၤ, တၢ်သံတၢ်ပျံး သ့

တီးကွတ်ဆါ	တီးကွတ်ဆါလအ မအသးဒ်တဆါက တီတကတီဘဉ်အ သီး ကသံဒီသဒါ	တဆါယာ် ဘဉ်က ရလီအသး ဒီဖျိ တအထံအနီက မှံ ကမ္ပီ လအဟဲလါ ပုလအဘဉ်ကဒီးတဆါ တကူး ဒီး ကဆဲ	တဆါပနီအိဉ်ထီဉ်သတူ ကလာ် ပဉ်ယုဒီး တလီကီ၊ တဂီကနီးကစဉ်၊ တကူး ဃုထီ၊ ခိဉ်ဆါ၊ နါဒအဉ်ထံယွ၊ ကီယုဒါဆါ၊ ညဉ်ထူဉ်ပျာ် ဒီး စုဆါခိဉ်ဆါ	တလီဘျးလီတီဒိဉ် ဒိဉ်ကလာ်၊ တထီဉ်တဆါဟံဉ်၊ ပသိဉ်တခဉ်ဘဉ်၊ တသံတပျာ် သု
သုဉ်ညီးတဆါ A	သုဉ်ညီးတဆါ A ကသံဒီသဒါ	ဘဲရး(စ)တဆါယာ် လအဘဉ်ကတသု ညီနီ ရလီအသးဒီဖျိ တအဉ် (တအဉ်)- ကီပူအကျါ၊ ရလီအသးသုဒီဖျိ တဘဉ်ထံလီသးဘူးဘူးတံ တံ ဒီး ပုလါ အဘဉ်ကဒီးတဆါ	တလီကီ၊ တလီဘျးလီတီ၊ တအိဉ်တအရီလီမကွံဉ်၊ တသးကလဲ ဒီး တအဲဒီးဘျး၊ တဆါဘီ (ဖဲဘုဉ်/မဲချံ ထီဉ်ဘီ) ဆံဉ်-အလွဉ် သူ၊ တအဉ်- အလွဉ် သူ	တထီဉ်တဆါဟံဉ်၊ တသံတပျာ်သု

*HPV9 ကသံဒီသဒါ နှံ မတတုလီတီလီ ဒိဉ်မးလါ အဒီသဒါ အလီခိဉ်ထီးခဲစဉ် တချုးလအရလီအသး၊ ဘဉ်ဆဉ် တအံတမလီမကွံဉ် တလီဉ်ဘဉ် လါ တသံမံသမီး အလီခိဉ်ထီးခဲစဉ် (တမကွံဉ်အလီ) ဒ်အညီနီအသီး ဒ်ဘဉ်တဟုဉ်ကူဉ်အါ လါ ပုဟုဉ်တအိဉ်ဆဉ်အိဉ်ချုကွံဉ်ထွဲမစါတံ. တသံမံသမီးအံအရဒိဉ်ဝဲ မံလါ တအံယုထံဉ်ဆိ တချုးခဲစဉ်တဆါရလီသး တဆိတလဲတဖဉ် ဒီး တစးထီဉ်မး တကူစါယါဘျါ တချုးလါ ခဲစဉ်တဆါ ဒိဉ်ထီဉ်သု နှံလီ.

လါကမနုအါထီဉ်တဂံတဂံကျါ ဘဉ်ယးဒီး တဆဲးကသံဒီသဒါတဖဉ်အဂီ-
in.gov/health/immunization

